

VUGGESTUEN SÆTTER SKUB I BØRNS UDVIKLING

Vuggestuer har en positiv effekt på børns udvikling og for, hvordan de klarer sig videre i livet. Men kvaliteten af vuggestuen er afgørende, mener professor i udviklingspsykologi Dion Sommer.

AF VIBE MIDDELBOE

De fleste danske forældre sender deres børn i vuggestue, fra de er omkring ét år. Nogle gør det med dårlig samvittighed – for er det nu det bedste for barnet? Eller skulle det hellere blive hjemme hos deres mor lidt endnu? Ikke ifølge forskningen, den peger nemlig på, at vuggestuen har en positiv betydning for børnenes udvikling – hvis kvaliteten er i orden.

Professor i udviklingspsykologi ved Aarhus Universitet Dion Sommer har igennem mange år dannet sig et overblik over den internationale forskning inden for betydningen af vuggestuer set i forhold til børns udvikling. Han henviser til, at vuggestuers betydning for børns kognitive, emotionelle og sociale udvikling er blevet undersøgt i blandt andet Holland og USA, og der tegner sig et billede af, at det er godt for børns udvikling at gå i institution i deres tidlige barndom – hvis kvaliteten vel at mærke er i orden.

NORMERING HAR BETYDNING FOR KVALITETEN.

Kvaliteten har især noget med normeringen at gøre, understreger Dion Sommer:

”Lad det være sagt med det samme: Normeringen har betydning for kvaliteten af en vuggestue. Jo bedre normeringer, des højere kvalitet i børnenes udviklingsmiljø. En hollandsk undersøgelse har vist, at når der er fire børn pr. voksen i forskellige situationer – fx guidet leg eller spisning – så er der god omsorg og udvikling til stede, men lige så snart der er fem børn eller mere pr. voksen, daler kvaliteten drastisk. Man har observeret, at de pædagoger, der ellers ydede god omsorg,

”Vuggestuebørn har et bedre sprog end de børn, der er hjemme ved deres mor, deres kognitive evner er bedre, og de har færre adfærdsproblemer – og det interessante er, at effekten varer ved helt op i femtenårsalderen.”

Dion Sommer

GODE DAGINSTITUTIONER LØNNER SIG IFØLGE STOR INTERNATIONAL UNDERSØGELSE

Et hold engelske og amerikanske psykologer har foretaget en omfattende og langvarig undersøgelse af, hvilken betydning de tidlige livsvilkår har for den senere psykiske udvikling. Fra børnene var et til fem år besøgte forskerne dem to gange om året i deres institution eller dagpleje. Her observerede man kvaliteten af den pleje, omsorg og stimulering, børnene fik. Op gennem barndommen blev børnene undersøgt med forskellige psykologiske test. Det viste sig, at der var en sammenhæng mellem kvaliteten af børnepasningen uden for hjemmet i de tidlige år og børnenes adfærd, intelligens og viden i femtenårsalderen.

Kilde: The NICHD Study of Early Child Care and Youth Development. The National Institute of Child Health and Human Development (NICHD).

levede sig ind i børnenes behov og udfordrede dem, pludselig ikke havde det samme overskud, når normeringen blev forringet. Samtidig steg støjniveauet og antallet af konflikter. Når nogen påstår, at kvalitet ikke har noget med normeringer at gøre, er der ikke belæg for det i den internationale forskning,” siger Dion Sommer.

Særligt de mindste børn bliver påvirket, hvis normeringen falder, fordi de har brug for mest omsorg og støtte. Derfor anbefaler han, at normeringen i vuggestuer bliver fastsat til tre børn pr. voksen for de et til toårige og fire børn pr. voksen for de to til fireårige. I Danmark var der i 2011 i gennemsnit seks børn pr. voksen i en vuggestue – altså flere end professoren anbefaler. Skal forældrene så være bekymrede for at sende deres barn af sted?

”I princippet nej, for en lang række internationale, evidensbaserede langtidsundersøgelser har vist, at langt de fleste små børn vinder på alle fronter ved at gå i institution, men jeg mener, at der er grund til bekymring, når kommunerne de senere år har skåret ned på vuggestueområdet. Det kan ikke udelukkes, at forholdene i visse kommuner nu er så dårlige, at

det er svært for pædagogerne at sikre børnenes udvikling og læring,” siger Dion Sommer.

VUGGESTUEBØRN HAR BEDRE SPROG. En af de mest anerkendte langtidsundersøgelser af kvaliteten af børnepasningens betydning for, hvordan børn klarer sig videre i livet, er den amerikanske undersøgelse The NICHD Study of Early Child Care and Youth Development. Resultaterne – både de positive og de negative – kan ifølge Dion Sommer overføres til Danmark, selvom mange af de amerikanske institutioner er meget anderledes end de danske.

”De bedste vuggestuer i USA kan sammenlignes med de bedste danske, og i undersøgelsen har man observeret og nedskrevet pædagogernes pleje,

Modelfoto: Colourbox

”Når de danske børn tilbringer så mange timer i vuggestue, som de gør, kan vi lige så godt sørge for, at de får mest muligt ud af det. Vi skal ruste dem til at klare sig i livet og for at gøre det, er vi nødt til at vide, hvilke faktorer ved den danske vuggestue der har en effekt på børnenes skoleparathed, som igen får betydning for, hvordan de klarer sig videre i uddannelsessystemet.”

Mette Gørtz

omsorg og stimulering så systematisk, at man med ret stor sikkerhed kan sige, at der er tale om de samme interaktioner og aktiviteter, som finder sted i de danske vuggestuer,” fortæller Dion Sommer.

Faktisk er USA ifølge Dion Sommer et godt land at lave sammenlignende vuggestueforskning i, fordi der både findes rigtig gode og rigtig dårlige vuggestuer, fordi der findes store socioøkonomiske variationer, og fordi en stor del af de amerikanske børn bliver passet hjemme hos deres mødre. Derfor er det lettere at adskille de enkelte faktors betydning.

”Forskningen viser, at det at gå i vuggestue har en positiv betydning for hele personlighedsudviklingen. Vuggestuebørn har et bedre sprog end de børn, der er hjemme hos deres mor, deres kognitive evner er bedre, og de har færre adfærdsproblemer – og det interessante er, at effekten varer ved helt op i femtenårsalderen,” siger Dion Sommer.

Selvom resultaterne af de internationale undersøgelser kan overføres til en dansk sammenhæng, efterlyser Dion Sommer en kvantitativ undersøgelse, der følger børnene fra vuggestuen til femtenårsalderen for at få indsigt i vuggestuernes betydning for børnenes udvikling. Han anbefaler, at man følger et stort antal børn over en årrække for at kunne tage højde for flest mulige forhold, men påpeger samtidig, at sådanne undersøgelser er meget dyre at udføre, fordi man skal ansætte kvalificerede folk til at observere og interviewe.

FÅ MEST MULIGT UD AF VUGGESTUEN. Seniorforsker Mette Gørtz fra Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) stod i 2011 bag en undersøgelse af, hvilken betydning de danske børnehavers kvalitet har for, hvordan børnene klarer sig til eksamen i skriftlig dansk i 9. klasse – noget, der ses som en indikation på, hvordan man klarer sig videre i uddannelsessystemet. Undersøgelsen, der er den første af sin art i Danmark, bygger på et omfattende talmateriale fra Danmarks Statistik, og de parametre, der indgår, er blandt andet normering, andel af uddannede pædagoger og personaleudskiftning.

”Undersøgelsen viste, at der er en lille, men statistisk signifikant forskel på karaktererne, når kvaliteten af børnehaven har været relativt høj. En lignende undersøgelse af de danske vuggestuers effekt på børns videre udvikling findes ikke, men den kunne være yderst interessant at foretage, fordi resultaterne vil kunne øge vores viden om, hvad der har en direkte målbar effekt på børnenes udvikling,” siger Mette Gørtz.

Som økonom og socialforsker interesserer hun sig for, hvordan vi kan klæde vores børn bedst muligt på til at klare sig i samfundet.

”Når de danske børn tilbringer så mange timer i vuggestue, som de gør, kan vi lige så godt sørge for, at de får mest muligt ud af det. Vi skal ruste dem til at klare sig i livet og for at gøre det, er vi nødt til at vide, hvilke faktorer ved den danske vuggestue der har en effekt på børnenes skoleparathed, som igen får betydning for, hvordan de klarer sig videre i uddannelsessystemet. Og hvis du har en uddannelse, viser alle undersøgelser, at du er godt hjulpet,” siger Mette Gørtz.

Både Dion Sommer og Mette Gørtz understreger dog, at det er familien, der har den største indflydelse på et barns udvikling. Men det er et kompliceret regnskab, for et moderne barn indgår i mange sammenhænge i løbet af sin opvækst, og de forskellige faktorer indvirker på hinanden både negativt og positivt. Men i dette regnskab tyder meget altså på, at den gode vuggestue gør en positiv forskel.

DION SOMMER

Dion Sommer er professor i udviklingspsykologi ved Aarhus

Universitet. Han er medforfatter til en lang række udgivelser – senest 'A Childhood Psychology. Young Children in Changing Times', 2012 og 'Child Perspectives and Children's Perspectives in Theory and Practice', 2010.

METTE GØRTZ

Mette Gørtz er seniorforsker i Det Nationale

Forskningscenter for Velfærd (SFI) og leder af Center for Survey and Survey-Register Data (CSSR). Sammen med adjunkt Astrid Würtz Rasmussen, Aarhus Universitet og Robert Bauchmüller, Maastricht University, står hun bag undersøgelsen Long-Run Benefits of Universal High-Quality Preschooling.

Læs mere om undersøgelsen på www.akf.dk